

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 214. Джерси Сіті, Н. Дж., четвер, 15. вересня, 1927. VOL. XXXV. No. 214. Jersey City, N. J., Thursday, September 15, 1927. THREE CENTS.

САМИЙ ІМІГРАЦІЙНИЙ УРЯД ПРОПО- НУЄ ЗМІНИ ЗАКОНА

ДУМАЮТЬ ОБЛЕКТИТИ РОЗДІЛ РОДИНИ.

ВАШИНГТОН, 13. вересня. — Гарт Гол, генеральний комішнер імміграції, заявив, що самий імміграційний уряд виступить на сідуачою сесії конгресу з пропозиціями зміни імміграційного закону.

Ці зміни відносяться будуть у першу чергу до родич, розділених наслідком квотного закону. Отже жінки мужів, що живуть за кордоном, мали б право приїздити сюди без огляду на квоту. Далі діти таких іммігрантів мали б право приїздити до своїх родичів в Америці до 21-го року життя, а не тільки до 18, як тепер. Насконець право до приїзду мали б і деякі родичи законних іммігрантів, удержуваних іммігрантами.

Ще одна реформа мала б відноситься до тих іммігрантів, які приїхали сюди до 1921. року нелегально, але від того часу показали корисними членами суспільства.

Супроти других, однак, незаконних іммігрантів новий закон мав би придумати способи прискорення їх депортовація. Такіх іммігрантів, як рахує імміграційний уряд, є около міліона.

„ОД ГЛОРИ“ НЕ ДАС НАДІІ НА НАЙДЕННЄ ЛЕТУНІВ. ПРИПУСКАЮТЬ, ЩО ЛЕТУНИ ПОТОНУЛИ СЕРЦАС.

НЮ ЙОРК, 13 вересня. — Доґлас Муір, кореспондент газети Дейлі Мирор, котра організувала лет трох летунів на „Од Глорі“ з Америки в Рим, телеграфує з корабля Кайла, що знайдених останків літака можна вносити, що летуни його потонули сейчас по опущенні літака на море та що надіяється на їх найдення нема основні.

Це заключення зроблено з того, що частину одного крила найдемо дуже далеко від решти літака. Не найдемо збірника газетин на літаку, який містить 900 галонів; інженери припускають, що сей збірник розломив літак на двоє. Корабель все таки не покидає дальшого шукання.

СТРАШНІ СПЕКИ НА БЕРЕДНІМ ЗАХОДІ. 6 ЛЮДИЯ ЗГІНУЛО ВІД СПЕКИ В ШИКАГО.

ШИКАГО, 13. вересня. — Від поведілка пакує на цілому середньому заході страшна спека. Температура доходить звичайно до 90 степенів Фаренгейта, а тут було нині коло 1. години сполудня навіть 95 степенів.

В Шикаго згинуло від спеки 6 людий. У Ст. Луїсі в її Індіані теж були випадки совішних ударів. Такої спеки в сій околиці не записано; до того спека дається головню в знаки через вогкість воздуха.

Бюро погоди заповідає спеку ще на пару днів.

ВБИСТВО ГОЛЬДШТАЙНА ПЕРЕД СУДОМ.

ТРИ ЗАГОВІРНИКИ ОБЖАЛОВАНИ ФОРМАЛЬНО. НЮ ЙОРК, 13. вересня. — Велика лава присяжних судів у суді повіту Кінгз постановила постановити на суд за вбиство Бенямина Гольдштайна його бизнесового партнера Лефковича, Грінберга й Рубіншайна, які мали змовитися вбити Гольдштайна, щоби дістати асекурацію на його життя в сумі 70,000 доларів.

Росправа має відбутися вже на сідуачий місяць.

ПРАВИЛА МОРАЛЬНОСТІ НА УНІВЕРСИТЕТІ.

МЕДСОН, Вісконсин, 13. вересня. — Заряд Вісконсинського університету видав з початком року правила морального заховання для студентів. Між правилами вичисляється такі пороки:

Волочення без заняття — дуже шкідливий звичай. Курення — підступний і зрадливий звичай. Проклянання — безпорядне, дурне; всакого, що вживає прокляння, треба вважати низькою та вульгарною людинною. Гра в карти — захоплюючий порок; нищить час, гроші й моральність. Пиятика — дуже шкідливий порок; на жаль, дуже популярний.

ЗЕЛІЗНИЧИЙ ПОЇЗД НАТХАВ НА ТРАМВАЙ.

30 ЛЮДИЯ ПОКАЛІЧЕНИХ, ДВОХ СМЕРТЕЛЬНО. ГОБОКЕН, Нью Джерзі, 13. вересня. — На розі Вилор Еве-не та 17. Стр. у Вігокен наїхав нині коло 5. години сполудня титаровий поїзд залізничий Вест Шор на переїздячому повперек торів стрічку. Поїзд відкинув трамвай на 15 пів футів себе та погребав пасажирів під купону румовища. Коли людий добуто з румовища, показалося, що 31 осіб віднесло тяжкі ушкодження тіла, а двоє з них такі тяжкі, що відій пінуть.

Поліція арештувала сторожу рампи та службу поїзду, щоби перевірити з ними допити.

ГРІЗЬБА СТРАЙКУ ВАНТАЖНИКІВ.

НЮ ЙОРК, 13. вересня. — Ньюйорський корабельні вантажники зажадали від підприємців підвищити робітничий заплати та грозять страйком на сідуачий місяць.

Є їх у сумю порту 45,000. Домагаються вони підвищення заплати з 80 центів на годину на 90 центів; за „овертайм“ жадають 1 долар 35 центів за годину. Тепер беруть по 1 доларю 20 центів.

БУТЛЕГЕРСТВО ПРИ ПОМОЧІ ЛІТАКІВ.

БРАЙТОН, Англія, 10. вересня. — З Франції перевозять до Англії при помочі аеропланів французський коньяк, аби ухилитися від оплат ввозження труків. Крім того імпортують до Англії тим самим способом шовк, а навіть жіночу готову одіж. Літаки є тепер такі дешеві, що бутлегери менше трапляють, коли їм не поведеться, ніж тоді, коли послуговуються моторовими човнами.

МУЗЕЙ САМОДЕРЖАВНОСТІ.

В Екатеринбургі, в Іпатієвських домі, на Сибірі, де убито царя Ніжкоду II, разом з його родиною, большевники рішили осунувати „музей самодержавності“. Пороблено старання, щоби у сей музей передано усі матеріяли, що стосують до сідуачих років життя царя Ніжколи II.

ФАБРИКА МАКАРАНУ У ВІННИЦІ.

ВІННИЦЯ, Радянська Україна. — Відділ місцевого промислу у Вінниці почав будувати нову фабрику макарану, яка продукуватиме 1000 пудів (40 фунтів пуд) макарану на день. Рівночасно будуватимуть там велику овочосунню, в якій буде сушитися 600 пудів садовини на добу.

АРЕШТУВАЛИ, А ОПІСЛЯ ВИ- ПУСТИЛИ ШУМСЬКОГО.

Паризька емігрантська газета „Взраженіє“, одержала повідомлення з Москви, що у Харкові на Україні арештовано провідника української опозиції у комуністичній партії. Два дні після арештовання Шумського уві харківській фабриці проголосили страйк. Була небезпека, що страйк поширився й на донацький басейн. Перестріжени большевицькі злізери наказали тоді звільнити Шумського, що й сталося негайно.

ЗВІРІ СМІЮТЬСЯ ТЕЖ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 9. вересня. — Професор Темплт університету заявив недавно, що твердження проф. Лордінського університету Авермена, що лише гід слити сміються, не є правдиві. Крім тієї сміються також й інші звірі, а навіть жабки.

РОЗВОДИ У СОВІТСЬКОМУ СОЮЗІ.

МОСКВА, 8. вересня. — У Совітськом Союзі поширюється тепер епідемія розводів. Після статистики, оголошеної у „Красній Газеті“, в однім літні Ленінграді за 9,681 заключених супружеств було у перших п'ятьох місяцях свого року 7,255 разводів, значить на кожних чотирьох супружествах було три розводи.

Прийчиною таких численних разводів є обставина, що тепер не треба навіть реєструвати заключених супружеств, з вийтком по селах, де задержався цей сей звичай з огляду на домагаючи селяни.

ГУБЕРНАТОР БЕСКИД ПРО ВІДНОШЕННЯ ЗАКАРПАТТЯ ДО УКРАЇНИ.

Підчас інформаційної подорожі чехословацьких журналістів по Закарпатті розмовляв редактор „Вечер-а“ з губернатором Бескидом. Між иншим губернатор згадав про свою стрічку з Петрушевачем у міністрату освіти Бехіне. В розмові остерігав Бескид Петрушевача перед українською пропагандою на Закарпатті і підкреслює, що „Українці не мають жадного права говорити іменем закарпатського населення на міжнародному форумі, бо Закарпаття ніколи до України не належало, ані не старалося ніколи о злуку з Україною.“

Демонстративна заява губернатора не відповідала правді, бо по розваженню австро-угорської монархії серед широких українських мас на Закарпатті задувало гасло злуку з Україною. І так вже дня 8. листопада 1918 р. велике віче українських широких мас серед великого одушевлення рішило відвертатися від Мадярщини і злучитися з Україною і вибрало для поширення організації Револьюційну Раду. А на зїзді в Хусті дня 21. січня 1919 р., в яким брало участь 420 легітимованих з кожної громади посли, ухвалено також злуку з Київом, вибрано „Руську (Українську) Народну Радку“ і вислано до Києва делегацію.

І ніхто инший як сам амбітний і ласий на почесні Бескиди при помочі галицьких москвофілів і інших агентів чеської влади перевели „добровільне“ прилучення Закарпаття з ЧСР.

САМ РОЗІНЬВАСЯ НА ХРЕСТ.

28-літній учитель у Берліні, Віталі Різан, в присутії божевілля повисев на стії своєї невеличкої вілли в Карльсгорсті. Жінка найшла Різану зовсім нагого, повішеного на стії, що розломлені руки були привязані до двох, вбитих у стії шпихів. Щоби так поволити собі самогубство, мусів ужити скомплікованого апарату зі шпурків і шойно як придбав бажану позицію, відкинув ного лавочку, на якій стояв і так повис. Різан був викванком монастиря на Горішнім Шешку.

ЖИДИ ВЕРТАЮТЬ ДО ПОЛЬЩІ.

Последній землетрус у Палестині спричинив, що багато Жидів, стративши майже увесь свій дорібок, вертають назад з Палестини до Польщі. Вертають вони однак не тільки до Польщі, але також на Україну й до Росії. „Община земля“ показується непригодною на замешкання для Жидів, а штуртче творення жидівської держави Англією не доміщує.

НАСЕЛЕННЯ НІМЕЦІНИ.

Після последніх статистичних звітів населення Німецьчини числить 62 міль, 400 тис. душ. З того числа є 40 мільонів протестантів, понад 20 мільонів католиків, 564,000 Жидів і 253,000 безвірних іовидних.

„НАХІДНЕ“ І ЙОГО РІКНЕ ЗНАЧІННЯ.

Жидівський „Любавнер Тугблат“ оповідає довго та лірично правдиву пригоду, яка трапилася у Любліні 22-літньому біданому жидкові Гершкові Каррушевичеві. І передувала львівська „Хвіля“. Пригода найбуденніша в світі: дві польські аристократки приїхали заритю на базар. Нараз заримичують, що нема торбинки, де спочивало 1500 дол. Гомін, метушня, поліція. Аж до карити прибивається бідий жидок, що продає горюдину. Це Гершко, який книжми жеством звертає надивнені 1500 дол! Дамі зупинюємо: „Даму була тама схвільована, що зараз прочуналя. Врдадувалася. Засяла. Справді! Хлопця кучерува голову молодого жидівського молодця і пошудула його в чоло... Великосерда пані подкувала циро жидівському молодцеві, а при цьому додала, що „хоча“ він „Жид, то прецинь...“ Врешті відчинила ручну калитку і великосердим жеством передала жидівському молодцеві „нахідне“ 50 (п'ятьдесят!) сотиків“. Найдікавіше в цій байанній історії це зливування обох жидівських часослів: якимі скупими можуть бути польські аристократки. На нашу гадку, нагородо 500 сот. за „нахідне“ зовсім зрозуміла; вона буда в повній ролюжці до даного цілунку. Коляж Гершко не був вдоволенний цілунком „вухиком, жіничих уст“, „повинен ще домагається надежних йому законом, і проці „нахідного“. Пригадуємо при цій нагоді від подібної історії: місяць тому жидівські „аристократи“ згубили під Стрийською рогачкою у Львові з авта торбинку з десятима тисяч доларів, які найшла бідна служниця; вони виврали її торбинку, побіли і втікли безслідно. Ми нудулого року у Парижі артистка Парізіз згубила на сцені штур перел вартости 100,000 фр. Його найшов мавинист і звернув. Коли артистка ситидла його, чи хоче 10,000 нагороду за поцілудок, він заявив, що — цілунком. Вона пошудувала його в присутії всіх, а коли мавинист вернувся до хати, там жадала на нього вже коверта з 10,000 фр. нагороди. У середовищі великої культури всі жести мають інкашій зміст, чи богатих чи бідних.

БАТЬКО БІВ П'ЯТЬ ЧЕРНИЦЬ.

Еспанська газета „Ель Сол“ повідомляє, що в однім мадрідськом монастирі батько одної з вихованок монастиря вбив п'ять черниць а дві зрания. Його дочка була свідком якоїсь події у монастирі, про що їй сказали мовчати. Коляж дівчина виявила такі, що бачила у монастирі, зате дівчину замкнули, а батькові сказали, що дочки в монастирі вже нема. Батько повідомив поліцію і ці переконалася, що дівчина замкнена в монастирі, в страшному стані. Розлючений батько застрічав вистрелями з револьверу п'ять черниць, а дві зрания.

ЗЕМЛЕТРУС НА УКРАЇНІ, КРИМІ І КАВКАЗІ

У СЕВАСТОПОЛІ І ОКОЛИЦІ ПОВАЛИЛОСЯ БОГАТО ДОМІВ.

МОСКВА, 13. вересня. — Землетрус навістив Україну між Київом і Одессою, північне побережжя Чорного моря від сторони Кавказу й Крим. Землетрус мав місце вночі й потворився у трох по собі наступуючих потресанях. Найбільше шквали спричинив землетрус у Севастополі й дооклицьких відомоких місцевостях. З Ялти, на Кримі, повідомляють, що по цілих Кримі уся телеграфічна комунікація азідала перервана, а у Севастополі повалилося багато домів і лише небогато поанішалося неушкодженнями. В Одессі далися чуті три потресання над самим ранком, які потрасили усіми шибками у вікнах і попервертали меблі у кімнатах. Землетрус тривав збт 20 секунд. Мешканці Севастополя, Симферополя й Новоросійська перевели цілу ніч на улицях. Менші потрясення далися чуті між Київом а Одессою. О 8-мії годінні рано у Симферополі далися чуті 5 нових потрясення, що тривали около 3 секунд.

Осередком землетрусу, після гадки учених, був Кавказ, де й тепер ще продовжається процес творення нових гір.

ЗЕМЛЕТРУС НЕ СПРИЧИНІВ ЖЕРТВ У ЛЮДЯХ НА УКРАЇНІ.

МОСКВА, 14. вересня. — З України повідомляють, що підчас землетрусу, що мав там місце, не було ніяких жерств у людах. Лише в Ялті згинуло кілька осіб, убитих валиваючись будівлями.

ГУРАГАН І ВІЛИВ МОРЯ В ЯПОНІ.

ЗГІНУЛО 1000 ОСІБ, БОГАТО СІА ЗАЛІЛЯТЯХ ВОДОЮ.

ТОКІО, Японія, 13. вересня. — Недалеко міста Кумамото, що віддалене є 22 мил від Омурі, шалі страшний гураган, званий тайфун і спричинив велич море, що позвалила багато ста. Підчас виліву моря й гурагану утопилося сто осіб, а багато пропало без сліду. Ся страшна подія мала місце недалеко Омурі, де саме задержалися американські летуни Шлі й Брак. Телеграфічні звідолення подають, що крім сто осіб, згинуло недалеко Кумамото ще других 1000 осіб, а около 1000 домів завалила виліяв з моря вода й знищила до-шенту.

Дешепі з Омаси подають, що тайфун, який там шалів, був одним з найстрашніших у протягу кількох последніх десятків літ. Також і у місті Нагасакі багато бльших будівель знищено тайфуном і виліяв з моря вода. Також і збори оркестру на острові Кіюно потерпіли значно від гурагану й води.

СТРАШНА РІЗНЯ ЛЮДЕЙ У МІСТІ ЧАНГЕ.

ВІСЬКА „ХРИСТІАНСЬКОГО ГЕНЕРАЛА“ ВИРІЗАЛИ ОКОЛО 80,000 ОСІБ.

ПЕКІНГ, 13. вересня. — Китайські чиновники доносять про страшний різня мільох тисяч осіб у місті Чангте, що числить 300,000 мешканців і лежить у північній часті провінції Гонан. Сей маскарі безборонних мешканців допустився війська маршала Фенг-Ю-Сіянга, званого християнськом генералом. Причиною згаданого маскари мала бути обставина, що члени товариств „Небесних Воріт“ і „Червоних Спіснів“ убивли кількох жовінів з армії „християнського генерала“. З тімчаси за се убовство кинулися жовінери Фенг-Ю-Сіянга на безборонні населення міста й мордували всіх, без огляду на вік і пол. Підчас різні мало згинути від 30,000 до 80,000 людей.

ПОСАДНИК ВІДІЯ ПРОТІ ДИРЕКТОРА ПОЛІЦІ.

ДОМАГАЄТЬСЯ ПУБЛІЧНО ЙОГО РЕЗИГНАЦІ, ПО ПРИЧИНІ ЛІПНІВЕВИ ПОДІИ.

ВІДЕНЬ, 13. вересня. — Посадник (мєкор) міста Відня, Зайц публічно на зборах почав домагається резигнації директора віденської поліції, Шюбера. Зайц закликає Шюберов, що він є виключно відповідальний за вбиття поліцією 85 безборонних осіб, а час ліпнівських заворушень. Посадник Зайц виступає рівночасно і проти генерального австрійського правительств, зложеного з християнських суспільств, і з Ар-ом Зайц-пави на чолі, яке не хоче усунути Шюбера. Він сказав, що від хвилі убитства 85 невинних жертв, 7500 осіб з буржуазії перейшло до соціал-демократів, а 13000 римокатоликів покинуло християнсько-суспільну партію др-а Зайлапа.

ЗАСУДИ НА СМЕРТЬ ШПОНІВ У СОВІТСЬКОМУ СОЮЗІ.

9 ЗАСУДЖЕНО НА СМЕРТЬ, А 13 ІНШИХ НА ВІЗЯНИЦЮ. ЛЕНІНГРАД, 13. вересня. — Альберта Гоєра, провідника шайки шпонів, зложеної з 26 осіб, який займався шпінством у користь Великобританії від 1916 року, засуджено на смерть через розстріл. Крім Гоєра засуджено на смерть 8 інших шпонів, а 13 інших осіб засуджено на в'язницю від 6 місяців до 8 літ. Чотирі особи оправдало.

Засуджені передавали через фінського конзула свої заїти для британського посла у Фінлянді. У тих звітах тисячків педивидимим чорпалом доносили воєни про величуну соціальної флотин, скількись воєних кораблів і підводних лодок.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„СВОБОДА“ (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at this Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Table with subscription rates for one year, six months, and three months, including foreign and domestic rates.

ПЕРЕДПЛАТА:

Table with prepayment rates for one year, six months, and three months, including foreign and domestic rates.

За кожного зміну адреси наплатити 10 центів.

За отримання редакція не наплатована.

3 Канади належить вислати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. Телефон „Свобода“: 498 Montgomery, Тел. У. Н. Союз: 1838 Montgomery.

Адрес: „СВОБОДА“, P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАЦІОНАЛЬНА КАТАСТРОФА

Стоїмо перед новою національною катастрофою. Бо такою треба вважати ту страшну повінь, яка настигла наші рідні села в Галичині. Що це значить повінь, як це треба з тим ліном боротися, бачили ми найкраще по тім, як бродила Америка до ратування тих нещасних, що потерпіли від вилівів річки Мисісіпі. Бездарні взяли за голову ратування акції. По всіх церквах розпочато проповідання за допомогою для потерпілих, по всіх школах збирало жертви між дітьми. Всі часинці поведи зігнали одну велику кампанію за допомогою і в сей спосіб зібрано вже в перших днях мільони доларів, за які можна було розпочати ратування акцію з місця.

Така сама воля катастрофа навістала і наші рідні краї. Та сама велика річка між рідним краєм з Америкою. Рідний край бланний і знищений довголітньою війною та польською окупацією, а Америка велика і богата країна. Потерпіли від вилівів Мисісіпі мають за собою понад ч з боку свого власного уряду, а уряд над нашим старим краєм з боку наїздника, що чиняє на нашу смерть.

Повінь в Галичині це не удар в одно село чи один повіт, це не удар в одну версту нашої суспільності, це не удар в якусь партію, а тільки удар в цілу націю, бо жокі тисячі людей, що опинилися без даху над головою, виставлені на голодовку і смерть. В таких вилівах національної катастрофи мусить зажитися в наших горах одно велике українське серце. Ми мусимо забути на все те, що нас ризикує, а вжитися до ратування акції всі як один. Злочинним національним треба вважати тепер нашу роботу, яка в якнебудь спосіб прийнята за особистих чи партійних порухахнів розпочату ратування акцію для краю.

Обеднання, як наша загально-народна об'єднана організація, видало поклики в справі допомоги потерпілим від повені. Вони і вислали вже тепер першу скромну допомогу з Америки. За тим покликом повинні піти соціалдаро всі українське громадянство Америки, а в першій мірі члени У. Н. Союзу, що на своїх плечах зняли несли львівну част всіх тих жертв, що пливуть з Америки до краю. Ми певні, що і сам народ супроти цієї небезпачі в старім краю катастрофи наші члени сповнять чести і гідно свої людяний і патріотичний обов'язок і зложать негідну жертву на ратунок нашої рідної землі. Цеж вже так велике нещастя, що не треба ніяких слів, ніякої пропаганди, щоб його відзнавати, бо то тільки має людське чуття, його відчуває, а хто тільки відчуває, той не відмовиться від жертви.

Панк. Дмитро Андрієвський.

РОЗБУДОВА НАЦІЇ

Україна зноа на роздоріжжі... Як була вона в дні великої революції на Сході Європи. Нація відбула за сей дев'яток років величезну еволюцію, що в інших обставинах потребувала би сотку років. Нація переміла пробу вогнем і мечем і виходить з цієї великої мінюмою, спанованою, збитою, як раніше. Не лише знайшла свої зверхні форми, але загартувалася в середині і виділила з себе змертвілі, здохливі елементи. Лукаві підступи ворогів зумили відорвати лише незначну частку громадян, не дозволити розколотися їй на часті. За виключенням невеличкого гурту, що пішов в Каносу ніби на чужий прощу та це тих, що поклали віру удевісним Давидом і прийняли їх згубного коня, цілість нації зосталася не порушеною. Більш того — складилися, що дотепер виржилися серед загалу, за сімдесят років в огні спільної боротьби і страждань зрели в національній єдності, спалилися і зацвіли з ними Українська національна свідомість і спільність, почуття об'єднані всі склади нашого народу по рідних материках порозкиданіх.

Тот збита, не вважачи на прагматичне розмежування і географічні віддалення, внутрішню спаяна нація знову знайшлася на перехресті історичних шляхів. Що їй тогу в будучину, ніхто то не знає, але загад відчуває, що сучасний стар річей є лише тимчасовий, перехідний, що живемо в непередлі великих подій, що стоїмо на порозі нової доби.

Накопи є правдою, що життя людське побудоване на суспільних інстинктах, який тягне за собою свідому організацію, що її найвищою формою є держава, нормальне і конечне втілення нації; сей основний живий категорії суспільного буття людства в сучасній його стадії, то є правдою і друге. А власне, що суспільному інстинкту нашого народу бракує виховання, нашому краєві бракує тривкої міцетової організації в формі міцетової державності, в якій би жила й творила нація.

Дотепер наша нація була а-

морфону етнічною масою, отже власне не була нацією, тою живою організованою квітучою суспільністю, що є творною, активною. Тепер вона є нею психологічно, і духом, ідеєю її чутливих елементів, але це не є доконанням, життєвим фактом. В ній, в сій масі всі дух нації, але їй бракує, щоб вона була живим організмом, фізичною, питомою організацією. Дух сам по собі не має форми ані напрямку. Він вє скрізь, а коли йому становить опір, за тієї межі, він вє, трощить, доміть. Тоді він є деструктивною силою. Лише уявиши його в відповідній формі, скерувавши його у відповідний напрямку, відбувається з него корисна праця. А тою працею є розбудова первісних форм, розрізт цивілізації, поскільки ся остання сприяє дальшому розвитку життя. Власне відповідний напрям, питомою організацією (річю якої безпереривності і певний перебіг хемічних процесів) є ознакою живого організму. Отже нація, щоб бути життєвою, творною категорією, суб'єктом, а не об'єктом історії, мусить мати реальну, матеріальну організацію і то власну, органічну, відлену з неї самої, а не накинену їй зовні.

Взаємодіяння духа і матерії є у всіх на ох. Накопи матеріальна форма направляє дух, дух творить з інертної матерії життя. В тім полягає матеріялізм життя. Ся містерія відбувається в борні, мукх, змагань.

В такій то борні, внутрішній і зовнішній змагань і має ступінь натхнення нашого етнічного тіла духом нації. Без того нема нація, нема держава, нема Самостійність. Буда механічна зліпка осіб, що служать певною метою, бредни, глум, сором для України. Мусимо, щоб то не сталося, не лише прийняти духа нації, але й затримати його у своїм матеріальним естві, відповідно організовані, здобути на ті силі, що спаяють нас в одне суцільне тіло і дадуть нам потрібну форму. А для того мусимо розбудити в собі життєвий ін-

стинк, розбудувати наші природні можливості, віддатися без вагання процесові росту, розгалуження, зміцнення. Тоді лише відбується ітимальне поєднання національного духу і етнічної матерії.

Було би гріхом проти природи ставити межі і класти грані сему натуральному процесові. Всяка матерія, як рослина, має свою межі, вона розвивається до певного ступня, після якого має прийти територія. Але годі їй накидати якусь міру, інакше вона не дасть нормального плоду, інакше вона родить калік, карлів, ідіотів. Молода серце не живе примітивною матерією, повна можливості, якої путі не є ніким означені. Годі їй накидати їй живості. Треба мати якийсь шпиль, скільки зір сягне, перспективу, що до політичних можливостей її, і не вгазять надто шляхами до них. Нам присутній тенденція життя і на підставі її ми можемо укладати гороскопи життєві нації. Активним членом нації треба добре вдівлятися в діалектику, в яку являється нація, добре затримати напрямку її натурального поступу, лише тоді можуть вони розглядатися навроде селі і об'єднати Україну перепони і дірці каміні, що лежать на шляху. Бо ж не так страшно спіткнути на каміні, бо навіть власти, наколи є сили півдестись, як згубити напрямку, випустити з оводу тильо шпиль, що вказував путь і збитися на манівці. В життєві ж є певна ієрархія вартостей, яку не вліяно нехтувати. В протівнім разі життя жорстоко помститися на необачному.

Державність і Самостійність є тим шляхом, що до них мусить стремити Україна в сучасності. С є аксіомою в свідомості кожного Українця гідно свого краю і своєю часу, але не переставати бути мислячим, старь, тому, що здійсненість не відновляє глибоким прагненням нашого національного організму. До них має змагати розбудова нації в сей історичний момент. Але для сповнення сей задачі мусить знайти відповідний матеріальний і моральний підмет. Що до першого до його нам дала сама природа, мусимо-лише уміти приложити до нього рук. Другий же мусимо створити в нас са-

мих. І він твориться вже в процесі боротьби за сповнення завдань.

Роки рабства і цюкорення залишили глибокі і згубні сліди в нації психологіч. Українська національна ідея була загнана в підлодя, її намагалися звести на рівень явища в крайній разі незачного (для догматичного вжитку), в гіршім ретродградному, відленого (гайдмаччини). Історію нашого краю плагованого, толтаного, прикриваво (російська історіографія, романи Селенка). Сам український народ, втрачивши віру в себе, віддалившися одними, містифікації, ніби замкнувши в своїм соромі, ушавів в своїм приниженні. Лише сі останні роки він зважився підняти чоло і зняти бунт. В борні і крові здобув він гідність, свідомість своєї вартості і право бути гордим. Але отрута налята ворогами не вивитрала і дотепер. Вона почастіш чотить ігноїть його організм. Перебодання опростачним в наших душах раба мусить початися Розбудова нації. Виспеленням до українських грудей самоповахи і сміливості мусить вона позначитися насамперед.

Нормальний розріз нації не може не відбитися і на нації цивілізації. Багато чинників складається на успіх і швидкість її поступу. Але треба бажувати, щоб сі чинники мали відповідні обставини і слухли умови для свого ділення. До культурного рада це треба воєвоного мена. Сіх нас двох наші стєпи не буди розорані українськими убохискими ми до довго залишилися би в руках кочовників. Шобі ми не втратили культурної сили, перестали бути погноєм для чужих націй, мусимо розчитити перед ними шлях з під уямків чужих, національних культур, річю уважачи серед чужих злих бредни і наклади наших ворогів про нашу некультурність. Мусимо зрештою самі вжити в постанові провінціалізму і правом мена наш духовний даробок на належне місце в скарбниці цивілізованого народу. Лише в тій спосіб дати Розбудова нації може мати тривкий підмурок і вглядати на майбутнє.

Але створенням своєї держави і здобуттям справжньої Самостійності і повного свого місця в колі вільних і культурних націй не обмежується Розбудова нації. Це лише оден з етапів її. Треба ще, щоб цілий національний організм знайшовся в умовах сприятливих для дальшого розвитку його, щоб йому не бракувало воли року, ані жалного органу чи складової частини, в якому створити хвилю і серед певної території потрібних для повноти його життєвих функцій. І проєкції нації збудуватися прикладні сили, вони ростуть від сіли спротиву. Раз розбудувавши нашу запертяну труд, вимагати вжитку, призначення їх. Без того труду і нової боротьби вони мали би занепасти, а який сили, як і жива істопа, на такі занепад, не годяться. До тогож життя твориться з самого себе, процесом розвою, здійснення якоїсь життєвої задачі родить нову дальшу задачі, як ріст одної галузі веде до появи нових численних паростків. Отже чи ми того хочемо, чи ні, покликаний до життя сили нації, доконані задачі, здобути можливості потягнути за собою нові задачі, вважати нові мети, створювати нові можливості і родити нові труднощі для побороення. Отже розбудуваючи сі сили, мусимо згукати собі справу на що йдемо, ставлячи наші вимоги до життя тильо, мусимо подумати, як будувати наші примудрання завтра. Інакше наші завдання будуть сілі, рух істєпні і випадкові, а наслідки нікічні.

Межі нашого національного тіла і нашого духа є далеко не означені. Зрештою вони можуть бути означені лише тоді, коли дійдуть краю свого розвитку, коли інцєрпуть всі за-

можливі в них можливості. Від тоді мусить початися їх підступ, відступ, смерть або переороженнє. Як той матинок, що не уподіє лише діти, доки має розлад, і поступає, так і живий організм не занепадає лише тоді, доки росте і розвивається.

Де точні межі нашої нації і якої її етнічний зміст, ми тогоч не знаєм і ніхто того не може сказати. Тому що маємо до діла з вічно мінючою категорією життя, яке годі убити в березі а не з теоретично означеним незмінним поняттям. Одно ми знаєм, що наша нація перебуває в періоді колонізаційного напруження і в стані внутрішньої кристалізації. Прикладні дії не доїмо етнографічних границь чи расового походження або релігійної приналежності, будоїи злочинною, як будоїи злочинним закловувати ногу дитини в залізний черевик. Як в першій, так і в другій випадку наш чинюк підбиває би розвій молодого організму і чинив би йому прелюдую шкочу. Адже нація не та масна пляма, розлазяться вишри діти, доки в неї вистарчить сили. Вона творить своє тіло з ріжкоюворих, ріжкомятих стітних складинок. Чи скажуть, що часи, сіх процесів минули? Дарма! Біологічні закони життя не знають принципів демократизму чи поступовності. Залежить від нас, від нашої сили, від потенції нашого народу чи Передаєказави буде українським чи ні, або чи Крим буде органічною частиною України чи лише її географічним придатком. Залежить від нас, чи наша миста залишиться московсько-польсько-жидівськими факторами чи стануть українськими, чи наші „національні меншости“ стануть інтегральною часткою нації, чи переймуться нашим національним духом, ідеалами і змаганнями, чи будуть на нації землі єкспозитивно ворожими нам зовнішні сили. Адже мотга Англія миста Жиди (Джарселі), що став ідеологією і втіленням британського імперіалізму, а згерманізовані колись миста поробились чеськими. Розбудова нації не може піти нормально, коли ми згори поставим за тією географічній і расовій ямці. Натомість відкинувши їх, не вважачи на гвалт кастратів в споконуві, відкріємо далекі перспективи для розвою нації і дамо вихід тій великій біологічній силі і тому ідеальному напруженню, що зростають в лоні нації.

(Конець буде).

ПОДАКІ

Яніше підписаний складаю сердечну подяку головному уряднику У. Н. Союзу за уділення мені 50 доларів з фонду біографічній пам'яті, які то гроші дуже мене потішили і поратували у моїм нещастю. Дай Боже, щоб наш Батько У. Н. Союз ріш у силу й значинія й шобі завдяки помагає своїм дітям і членам у нещастю. Остаю з високим поваженням

Михайло Шавель, Брацтво св. Дмитрія, від 28. Маганой Пляси, Па.

ПОДАКІ

Яніше підписаний складаю сердечну подяку Товариству Любоїв, відділ 298 У. Н. Союзу, за уділення мені допомоги, яку я отримала через товариша Д. Федина, члена загальнодо-в. Таксамо мій покойний дорогий муж, отець мой малых сирітот, которого збрала неумолима смерть, іза гробу через мою й мій сирітот у-ста дякує товариству Любоїв У. Н. Союзу за подання мені допомоги у моїм нещастю.

Анна Діах, члениця Товариства Любоїв, відділ 298 У. Н. Союзу.

НАШІ ДІТИ

Батько: Чекай, дайдуку, тебе навчу курити! С и н і: Не треба, тату, я вже вмію.

Ів. Свідковим.

КІНОТЕАТР НА ВУЛИЦІ

Городовий (полісмен) Пучкин стояв напроти банку на своїх становищі. Коротко перед третью годиною три авті підїхали до банкового будинку. Два задержалися перед самим входом, третє на протилежну бік вулиці. В останньому була якась пожоха на ліхтарно маячці з коробою. Шосє дивлячи людей вилізло з двох авт. З третього вискочили мати, звинний мужчина, підїг до Пучкина, дав йому якусь документ і сказав: — Товаришу-городовий, маєт ослушту декрет із „Госкіня“ (державний кінотеатр). Мусите негайно зробити кінотеатрографічну знімку банку. Цекає нас багато несподіванок... Лад, будуйте бігати... Почувте стріли. Але не бігайте. Програма вимагає цього. Не позволяйте, прошу нас, зладити наближати, щоб не було якого припадку. Декрет держить при собі, покажіть його кому слід, кодіб треба було. Пучкин звернувся до людей: — Прощу не задержуватися на вулиці! Йти далі своєю дорогою! Тут тепер робить фільмову знімку. Гей! виступайте, прияте! Треба підїхати! Ого! Пучкин, з папірскою, що? Куди це? Маєте дозвіл продавати? — Завинаємо! — каже жавий добродій. — Тоді ти, що приїхали двома автіми, вийдіть до банкового будинку і замініть за собою двєри. Зараз розпадеся алармовий сигнал.

внести малі клучки і вкидати їх до авт. Фільмовий оператор знову закрити коробою. — Прощу очинити дорогу! — сказав до полісмена. — Зараз відїждемо. Мусимо спішитися ще до одного банку. Сухийний Пучкин знову розігнав будинку. — Ширше! Ширше! Зробіть місце! Не маємо часу! — Нараз із банку виліз знаний касієр у подерній шапці, з червоними плямами на лиці і торбово у руці. — Пучкин! — крикнув він із усієї сили. — Та люде, що вийшли за ним, виходили його в поєсі, закінчили йому чорну хустку на голову, і втягнули його до банку. Випанкий грубо портфель, що його касієр вилушту на землі, підніс оден із шюферів і ввечуп від сидження в авті. — То добічка! — крикнув у радничий оператор і крутив скоро коробою. — Як касієр реві! — сміявся Пучкин. — А то чудове! — Так, — відповів фільмовий оператор весело — той образ матиє незвичайний успіх. Хтопці знаменито справляються. Наче справжнє обраблення банку! — Касієр помаловав собі мурду червоною! — тишався Пучкин. — Інакше не може бути! Мусимо так робити, щобови зловбили на правду. Тут представляє грубокук лише зловни. В інших місцях оператори роблять знімки в середній будинку. Віден ідемо робити знімку образу лісяя доконавання грабежі.

Публика збиралася щораз більше. Пучкин розганяв людей на всі боки, сердився, але не міг дати собі ради. Тоді фільмовий оператор закрити коробою і сказав: — Товариші, прошу станути оонтам, у куті! Візьму вас усіх на фільм. Зблизька знімка може не вдатися. Прощу на бік, дуже прошу! Люде подалися гурмою і оператор знову крутив коробою. У вибитому вікні ставуло двох людей з десятки, що приїхали автіми і крикнули: — Готове! Зараз втермаю! — В дорогу! — сказав оператор і став завязати крутими коробою. — Як гудить! — захоплювався товна — наче паровоз! Операторові товариші без спосиху, помало вийшли з банку, всіли до авт. Оден із них приклеїв дві банковські джеркартки: „Банк закличений!“ Жавий добродій шєраз закрити коробою, вложив апарат до чорного футераду, втермаю Пучкинвою коверту до кишені. Пучкин усї три авті відїхали пускомом, лачич разураза алармовий сигнали. Пучкин вивча коверту з кишєни і адумався. У коверті була вазанка червінці! Тепер банковий персонал почав крадькак визирати крізь вибиті вікна. — Ужє кінець! Відїхали! — сказав Пучкин, кивачою до них рукою. В банку закінило. Двері відчинилися, персонал вийг на вулицю, біг до Пучкина і кричав:

що сили: — Осел! Ідіот! Бандити! Вівство! — Втягнули його до банку. Побачив джок возник: їм виймали хустки з уст і ножилами розтинали посторокни. Непоодалі лежав касієр, блідий, неспритомий, окровавлений. — Лікар! Лікар! — кричали. Шобіо тепер зрозумів Пучкин. Показував усім доволка папір „Госкіня“ і неспешною ходою пішов на перший поверх. На лавці біля касового вікноця з режіткою лежав убитий директор... Перешування Пучкина тривало до довго. Замкнули його на короткий час у в'язниці, потім попався на листу... безробітних. Але з червоними не здрядив нікому. Сховав їх у вазонку з цвітами. Небавом настали голодовні дні. Пучкин добув першого червінця зі шховку і дав жіноці. Вернула пережякана за якої червть години. Інакше, той червінець фальшивий. Ніхто не хоче прийняти його. Люде сміються з мене. В однім місці погрожували навіть мені. Пробували вийняти червінці в інших дільничих міста. П'ять штук уладося Пучкинвою листу. А в вазонку із ретшою червінці забрали. Тепер у городовий Пучкин сидить у в'язниці. Знову є на удержанні держави. Переказав М. Хирівський.

В КОЖІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВІЙ НА НАХОДИТЬСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

